HĐND HUYỆN SA THẦY **BAN DÂN TỘC**	**CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM** **Độc lập - Tự do - Hạnh phúc**
Số: 112 /BC-BDT	*Sa Thầy , ngày 15 tháng 12năm 2022*

BÁO CÁO

Kết quả khảo sát tình hình triển khai thực "Kế hoạch số 192/KH-UBND ngày 02/11/2021 của UBND huyện về bảo tồn, phát huy giá trị văn hoá nhà rông truyền thống các dân tộc thiểu số tại chỗ huyện Sa Thầy"

Thực hiện Kế hoạch số 18/KH-BDT ngày 15/9/2022 của Ban Dân tộc HĐND về việc khảo sát công tác triển khai thực hiện Kế hoạch số 192/KH-UBND ngày 02/11/2021 của UBND huyện về bảo tồn, phát huy giá trị văn hoá nhà rông truyền thống các dân tộc thiểu số tại chỗ trên địa bàn huyện Sa Thầy". Ban Dân tộc HĐND huyện báo cáo kết quả khảo sát Phòng văn hoá và thông tin, các xã, thị trấn. Kết quả khảo sát, cụ thể như sau:

I. Kết quả đạt được

1. Công tác tuyên truyền

Công tác tuyên truyền văn bản của các cấp về bảo tồn, phát huy giá trị văn hoá nhà rông truyền thống được các xã, thị trấn thực hiện vào các buổi họp thôn, làng[1].Trên các phương tiện truyền thông đại chúng của huyện và của xã như hệ thống truyền thanh, loa lưu động. Nhận thức của người dân về bảo tồn, phát huy giá trị văn hoá nhà rông truyền thống có sự chuyển biến tích cực; nhận được sự quan tâm của bà con nhân dân nhiều hơn.

2. Công tác hỗ trợ xây dựng, sửa chữa nhà rông truyền thống

Được sự đồng thuận của các cấp, các ngành, các đoàn thể thôn, làng, già làng, sự tham gia của cộng đồng các DTTS tại chỗ trong việc bảo quản, gìn giữ nhà rông truyền thống. Đáp ứng nhu cầu sinh hoạt văn hoá tinh thần cho người dân.

Đến thời điểm khảo sát tháng 11/2022 toàn huyện có 38 nhà rông (100% thôn, làng đồng bào dân tộc thiểu số tại chỗ đã xây dựng nhà rông); Các nhà rông của thôn, làng cơ bản đảm bảo về không gian sinh hoạt văn hoá. Có sân bãi, cây xanh bao quanh, có đường thôn, làng. Trong đó 01 nhà rông được xây dựng hoàn toàn bằng vật liệu truyền thống (gỗ, tranh, tre, nứa, lá)[2], 01 nhà rông xây dựng bằng vật liệu hiện đại có mái lợp tranh[3], còn lại 36 nhà rông xây dựng bằng vật liệu bê tông, cốt thép, mái tôn, sàn gỗ, có sàn bê tông. Hầu hết các nhà rông xây dựng đã lâu

---

[1] Kế hoạch số 3113/KH –UBND, 31/8/2021 của UBND tỉnh về bảo tồn, phát huy giá trị văn hoá nhà rông truyền thống các dân tộc thiểu số tại tỉnh kon tum giai đoạn 2021-2025 .

[2] Nhà rông làng Rơ Kơi, xã Rơ Kơi.

[3] Nhà rông thôn Đăk Wơt Yốp, xã Hơ Moong.

(trên 5 năm) và qua một số lần sửa chữa; đến nay có 08 nhà rông đã xuống cấp[4] cần kịp thời nâng cấp, sửa chữa để duy trì hoạt động.

Hiện nay 10/11 xã, thị trấn đã đăng ký sửa chữa nhà rông truyền thống[5] (mái lợp tranh). Tuy nhiên do ảnh hưởng của mưa bão; bên cạnh đó vật liệu (cỏ tranh) chưa đến kỳ khai thác; vì vậy các xã, thị trấn đều dự kiến thực hiện việc sửa chữa vào khoảng tháng 12 năm 2022. Có kế hoạch triển khai sửa chữa nhà rông nhưng không có kinh phí nên mới tập trung ở công đoạn sửa chữa nhỏ và trang bị một số thiết bị cần thiết bên trong nhà rông để duy trì hoạt động như hệ thống tang âm, loa, bàn ghế,…

3. Công tác bảo tồn, phát huy văn hóa truyền thống gắn liền với nhà rông

Toàn huyện hiện có 38 thôn, làng đồng bào DTTS tại chỗ có Đội nghệ nhân dân gian (cồng chiêng, xoang, chiêu) duy trì hoạt động phục vụ các sự kiện của địa phương; đồng thời tham gia các hoạt động văn hóa dân gian do các cấp tổ chức. Có 01 mô hình điểm sinh hoạt văn hóa cộng đồng tại thôn Đăk Đê (xã Rơ Kơi) với 35 thành viên. Duy trì sinh hoạt định kỳ hằng tháng tại nhà rông.

Phòng văn hoá & Thông tin đã tham mưu UBND huyện ban hành Quyết định danh mục các hủ tục, phong tục lạc hậu trong vùng đồng bào DTTS trên địa bàn huyện[6] làm cơ sở để triển khai công tác tuyên truyền, vận động từng bước xóa bỏ hủ tục, lạc hâu. Tiếp tục rà soát, sửa chữa Quy ước, Hương ước thôn làng.

4. Đánh giá chung

Nhà rông là nơi sinh hoạt văn hoá cộng đồng, nâng cao đời sống văn hoá tinh thần. Văn hóa cồng chiêng, xoang được bảo tồn và phát triển. Từng bước xóa bỏ các hủ tục, phong tục lạc hậu; sửa đổi, bổ sung hương ước, quy ước,…gắn với bảo tồn, phát huy giá trị văn hoá nhà rông. Góp phần phát triển du lịch trên địa bàn huyện.

Công tác bảo tồn, phát huy giá trị văn hoá nhà rông truyền thống các dân tộc thiểu số tại chỗ được quan tâm. Các xã, thị trấn đã xây dựng kế hoạch triển khai, thực hiện. Đã họp thôn, làng lấy ý kiến của bà con, khảo sát vùng nguyên liệu (tranh, tre, nứa, song, mây) xây dựng, sửa chữa nhà rông.

Một số thôn làng thành lập được đội văn nghệ dân gian phục vụ văn hoá truyền thống, phong tục liên quan đến nhà rông của địa phương.

5. Tồn tại, hạn chế và nguyên nhân

---

[4] Các thôn, làng: Kà Đừ, Chốt, Kleng (Thị trấn); Chứ (Ya Ly); O, Rắc, Lung (Ia Xier) và làng Rơ Kơi (xã Rơ Kơi).

[5] Thôn Đăk WơtYốp xã Hơ Moong; Làng Điệp Look xã Ya Tăng; Làng Xộp –xã Mô Rai; Thôn Đăk Tân xã Sa Nghĩa; Thôn Nhơn Bình xã Sa Nhơn; Thôn Ka Bầy xã Sa Bình; Làng Trang xã Ya Xiêr; Thôn Gia Xiêng xã Rờ Kơi; Làng Chờ xã Ya Ly; làng Chốt- Thị trấn (Riêng xã Sa Sơn không đăng ký, do đang triển khai Đề án xây dựng làng văn hóa cộng đồng do sở Văn hóa, Thể thao và Du lich làm chủ đầu tư; trong đó có hạng mục xây dựng nhà Rông truyền thống).

[6] Quyết định số 1333/QĐ-UBND, ngày 22/8/2022 của Ủy ban nhân dân huyện về Ban hành Danh mục các hủ tục, phong tục không còn phù hợp trên địa bàn huyện Sa Thầy.

a. Tồn tại, hạn chế:

Công tác triển khai thực hiện việc xây dựng, sửa chữa nhà rông truyền thống trên toàn huyện còn chậm; hầu như mới ở công tác triển khai, chuẩn bị, do kinh phí ít lại chưa có, nguyên vật liệu còn non (cỏ tranh, tre, nứa, lá, gỗ, lồ ô v.v…) chưa khai thác được. Mới chỉ tập trung ở công đoạn trang bị một số thiết bị cần thiết như mua sắm âm ly, loa maý, ghế ngồi. Chưa duy trì thường xuyên các hoạt động văn hóa dân gian tại nhà Rông.

Kinh phí hỗ trợ xây dựng, sửa chữa nhà rông truyền thống từ nguồn ngân sách nhà nước với định mức thấp (sửa chữa 20 triệu, làm mới 100 triệu) phần nào ảnh hưởng đến tiến độ thực hiện.

Chưa huy động được nguồn đóng góp từ cộng đồng, doanh nghiệp, tổ chức nên không có kinh phí sửa chữa ảnh hưởng đến tiến độ thực hiện.

Chưa quy hoạch được vùng phát triển nguồn nguyên liệu phục vụ công tác bảo tồn nhà rông truyền thống các DTTS tại chỗ.

Vẫn còn các hủ tục lạc hậu chưa được xoá bỏ (hủ tục nợ miệng). Một số sản phẩm nghề thủ công truyền thống không còn phát triển rộng rãi (dệt, đan nát).

Công tác trưng bày sản phẩm văn hoá truyền thống trong nhà rông của một số xã chưa thực hiện được.

Công tác dìn giữ, bảo quản nhà rông ở một số xã chưa tốt, khuôn viên còn bẩn, trong nhà rông không được giữ vệ sinh sạch sẽ (xã Ya Tăng).

Một số nhà rông trong khuôn viên của trường học (nhà rông làng Ya Xiêng, Rờ Kơi) nên khi tổ chức các hoạt động văn hoá dân gian gắn với nhà rông còn bất tiện, không tổ chức được.

b. Nguyên nhân:

Chưa có văn bản hướng dẫn nguồn kinh phí hỗ trợ từ ngân sách nhà nước cho việc xây dựng, sửa chữa nhà Rông. Vẫn áp dụng Nghị quyết số 13/2018/NQ-HĐND, ngày 19/7/2018 của Hội đồng nhân dân tỉnh "Quy định mức hỗ trợ từ ngân sách nhà nước trong đầu tư xây dựng đối với dự án thuộc các chương trình mục tiêu quốc gia giai đoạn 2016- 2020 trên địa bàn tỉnh". Vì vậy vẫn vận dụng mức hỗ trợ từ nguồn Chương trình MTQG xây dựng nông thôn mới đối với việc sửa chuã nhà Rông là 20 triệu đồng và làm mới là 100 triệu đồng (kinh phí ít không đủ để sửa chữa nhà rông hiện đại thành nhà rông truyền thống).

Việc huy động nguồn xã hội hóa gặp nhiều khó khăn do trên địa bàn ít doanh nghiệp. Việc khai thác nguyên vật liệu (tranh, tre, nứa, lá) cũng chưa có các văn bản hướng dẫn cụ thể từ cơ quan có thẩm quyền cấp trên, do đó việc triển khai thực hiện còn lúng túng. Bên cạnh đó, kinh phí tháo rỡ nhà rông rất tốn kém, kinh phí để làm mới nhà rông truyền thống cũng rất lớn.

Một số hủ tục lạc hậu đã tồn tại lâu đời, ăn sâu vào nếp sống của người dân nên muốn xoá bỏ hủ tục thì phải làm từ từ, chưa xoá bỏ ngay được. Sản phẩm nghề truyền thống chưa có nơi tiêu thụ, quần áo hiện đại lại rẻ dễ mua, nên bà con mới chỉ duy trì dệt váy áo thổ cẩm mặc trong ngày lễ hội.

6. Kiến nghị, đề xuất

6.1. Đối với UBND huyện

Phân bổ kinh phí từ nguồn ngân sách nhà nước theo quy định để hỗ trợ sửa chữa nhà rông truyền thống.

Thường xuyên kiểm tra, đôn đốc tình hình triển khai thực hiện kế hoạch về bảo tồn, phát huy giá trị văn hoá nhà rông truyền thống các dân tộc thiểu số tại chỗ của các xã, thị trấn đảm bảo tiến độ theo kế hoạch đề ra.

Tổ chức các chương trình biểu diễn văn hoá, văn nghệ, biểu diễn xoang, chiêu, cồng chiêng nhằm bảo tồn nghi lễ, lễ hội truyền thống. v.v…

6.2. Phòng Văn hoá & Thông tin

Hướng dẫn các xã, thị trấn thành lập các Câu lạc bộ dân gian, đội nghệ nhân dân gian, quy chế (mẫu) về hoạt động của nhà rông văn hoá.

Theo dõi đôn đốc các xã, thị trấn đẩy nhanh tiến độ triển khai thực hiện về sửa chữa nhà rông, bảo tồn, phát huy giá trị văn hoá nhà rông truyền thống các dân tộc thiểu số tại chỗ trên địa bàn huyện.

6.3. Các xã, thị trấn

Đẩy mạnh công tác tuyên truyền về bảo tồn, phát huy giá trị văn hoá nhà rông truyền thống các dân tộc thiểu số tại chỗ.

Tổ chức hoặc lồng ghép các chương trình biểu diễn xoang, chiêu, cồng chiêng v.v.. vào các ngày lễ, hội truyền thống của thôn, làng nhằm bảo tồn văn hoá truyền thống gắn với nhà rông. Thường xuyên tuyên truyền vận động đồng bào xoá bỏ các hủ tục tục, lạc hậu.

Quan tâm nguồn chi theo phân cấp ngân sách quy định của pháp luật để sửa chữa nhỏ nhà rông. Đẩy mạnh công tác xã hội hoá bằng nhiều hình thức như đóng góp ngày công lao động, vật chất, tinh thần, để có nguồn kinh phí sửa chữa nhà rông truyền thống.

Tuyên truyền, phân công, phân nhiệm cho thôn, làng bảo quản, giữ dìn, vệ sinh bên trong nhà rông, xung quanh khuôn viên sạch sẽ, thoáng mát. Đảm bảo là nơi sinh hoạt văn hoá cộng đồng của nhân dân.

Trên đây là báo cáo kết quả khảo sát của Ban Dân tộc về tình hình triển khai thực hiện bảo tồn, phát huy giá trị văn hoá nhà rông truyền thống các dân tộc thiểu số tại chỗ huyện Sa Thầy./.

Nơi nhận:
- Thường trực HĐND huyện (b/c);
- Phòng VH&TT huyện;
- UBND các xã, thị trấn;
- Đại biểu HĐND huyện;
- Lưu: VT BDT

TM. BAN DÂN TỘC
KT. TRƯỞNG BAN

Nguyễn Thị Tám